

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (Україна)
Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (Україна)

Інститут проф. Жана-Урбана Сандаля (Норвегія)

Університет ім. Фрідріха-Олександра Ерланген-Нюрнберг (Німеччина)

Казахський університет економіки, фінансів та міжнародної торгівлі
(Республіка Казахстан)

Варшавський технологічний університет «Варшавська політехніка» (Польща)

Балтійська міжнародна академія (Латвійська Республіка)

Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського» (Україна)

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України (Україна)

Міжнародний університет фінансів (Україна)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ІННОВАЦІЇ:
ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»

присвячена видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману

25 листопада 2022 року
м. Харків, Україна

ББК 65.050

К 64

Рекомендовано на засіданні вченої ради Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол № 8 від 01.12.2022 р.), вченої ради Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (протокол № 13 від 18.11.2022 р.)

Рецензенти: **Кизим Микола Олександрович** – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, проректор Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна);

Криворучко Оксана Миколаївна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (Харків, Україна);

Назарова Галина Валентинівна – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри управління персоналом та соціальних наук Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (Харків, Україна)

Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики : матеріали XVII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 25 листопада 2022 р. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. 122 с. (+ додаток). Укр. мова, англ. мова

ISBN 978-617-7801-37-4

Наведено результати наукових досліджень учасників, проведених у рамках сімнадцятої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки і практики», присвяченої видатному вченому-економісту О. Г. Ліберману. Розглянуто питання теоретичних і прикладних засад формування та активізації інноваційних процесів на всіх економічних рівнях відносин в Україні, управління розвитком діяльності підприємств в умовах міжнародної конкуренції, проблем розвитку національної інноваційної системи та інноваційної діяльності підприємств. Видання складається зі збірки тез доповідей учасників конференції.

Видання може бути корисним для використання у подальших наукових дослідженнях, для формування практичних рекомендацій та управлінських рішень з підвищення конкурентоспроможності й інноваційного розвитку економіки. Рекомендовано фахівцям різних галузей економіки, державним службовцям, представникам бізнесу, науковим, освітнім і громадським організаціям, науковцям, аспірантам і студентам економічних спеціальностей.

ББК 65.050

ISBN 978-617-7801-37-4

© Колектив авторів, 2022

© ФОП Лібуркіна Л. М., 2022

Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Конкурентоспроможність ...

<i>Яворська А. О.</i> Роль інноваційної діяльності на підприємстві	716
<i>Iastremska O., Taranskaya S.</i> Improvement of the innovative section of the business plan of the trading enterprise	721
<i>Ястремська О. М., Акінішина Ю. С.</i> Особливості організації закупівельної логістики на підприємстві	725

Секція 2

Інноваційна діяльність: макро- мезо- та мікрорівні

<i>Астахова І. Е., Горобинська М. В.</i> Особливості маркетингового забезпечення експортної діяльності підприємства в умовах цифрової трансформації	729
<i>Бестужева С. В.</i> Пріоритети сучасного розвитку міжнародної інвестиційної сфери України в умовах цифрової економіки	733
<i>Горобинська М. В.</i> Зміна бізнес-моделей в умовах цифрової трансформації	738
<i>Дзеніс О. О., Кузнецов О. В.</i> Цифровий маркетинг як інструмент управління міжнародною діяльністю підприємства	743
<i>Дзеніс О. О., Купріна В. В.</i> Особливості конкурентної стратегії міжнародного маркетингу в умовах виходу ІТ-компанії на світовий ринок інформаційних технологій.....	747
<i>Дзеніс О. О., Маюра Д. Б.</i> Цифрові технології управління ризиками у міжнародній діяльності підприємства	751

Цифрові технології управління ризиками у міжнародній діяльності підприємства

Дзеніс Олексій Олександрович,

кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна), e-mail: oleksiy.dzenis@hneu.net;

Маюра Дмитро Борисович,

магістрант 2 року навчання, факультет міжнародної економіки і підприємництва, ХНЕУ ім. С. Кузнеця (м. Харків, Україна), e-mail: hitcliff13@gmail.com

«Хто володіє інформацією – той володіє світом», саме таку істину колись сказав Натан Ротшильд і саме в умовах діджиталізації ці слова набувають найяскравіших фарб, оскільки відбувається гонка підприємств у пошуках нових можливостей. Як би підприємства та компанії не переживали процес цифрової трансформації, їх завжди переслідують ризики, а з новими можливостями з'являються і нові загрози, які потрібно не лише вирішувати, а й передбачити і запобігти [2].

Ризик – це можливість настання події, що матиме вплив на здатність установи виконувати завдання і функції та досягати визначеної мети (місії), стратегічних та інших цілей діяльності установи. Ризики бувають внутрішні, зовнішні та стратегічні [1].

Внутрішні – явища, вірогідність яких напряму пов'язана з досягненням цілей та завдань, а також виконанням підприємства та його працівниками усіх видів діяльності.

Установа має вплив на цей вид ризиків і може вживати відповідні заходи контролю. Причини виникнення: шахрайство, використання неофіційного або «піратського» програмного забезпечення, відвідування «вірусних» інтернет-сторінок, втрата електронного підпису, персональних даних, плинність кадрів.

Зовнішні – події із зовнішніми факторами, ймовірність яких не залежить від досягнення цілей підприємства. Розглядаються способи збільшення стійкості підприємства до їх впливу. Причини виникнення: форс-мажорні обставини, природні явища, хакерські атаки.

Стратегічні – події, які можуть вплинути на досягнення мети або цілей. Ідентифіковані ризики супроводжуються постійним моніторингом і здійсненням необхідних коригувань. Причини: неналежна реалізація управлінських рішень; некоректне (неузгоджене, неналежне, необґрунтоване) визначення цілей установи; несумісність визначених цілей з ресурсами, необхідними для їх досягнення [1].

Третій етап в управлінні ризиками – це оцінка ризиків. Метою оцінки є визначення ідентифікованих ризиків, які можуть бути небезпечними для підприємства і мають бути розглянуті керівниками.

Один із варіантів оцінки ризиків, який наведений у табл. 1 [1], розраховується за двома рівнями.

За рівнем ймовірності виникнення:

- низька ймовірність – ризики, які ніколи не виникали, виникнення яких може відбутися дуже рідко / майже неможливо або ймовірність виникнення яких досить низька;
- середня ймовірність – ризики, які, ймовірно, можуть рідко виникнути у майбутньому, найближчим часом, або події, які виникали в діяльності установи;
- висока ймовірність – ризики, ймовірність виникнення яких близько до 100 % або такі події виникали нещодавно в діяльності установи [1].

За рівнем впливу:

- низький вплив – обмежене або мінімальне зниження спроможності діяльності підприємства;
- середній вплив – суттєве зниження спроможності діяльності підприємства;

Секція 2. Інноваційна діяльність: макро- мезо- та мікрорівні

- високий вплив – втрата спроможності діяльності підприємства.

Один з прикладів оцінки ризиків наведено в табл. 1 [1]:

Таблиця 1

**Оцінка ризиків за впливом та ймовірністю
виникнення ризику**

За впливом ризиків на здатність установи виконувати функції для досягнення встановленої мети (місії), цілей та завдань		За ймовірністю виникнення ризику		
Критерій ризику	Числове значення	Низька ймовірність	Середня ймовірність	Висока ймовірність
		1	2	3
Низький рівень впливу	1	1 (1 x 1) (зелена зона)	2 (1 x 2) (зелена зона)	3 (1 x 3) (жовта зона)
Середній рівень впливу	2	2 (2 x 1) (зелена зона)	4 (2 x 2) (жовта зона)	6 (2 x 3) (червона зона)
Високий рівень впливу	3	3 (3 x 1) (жовта зона)	6 (3 x 2) (червона зона)	9 (3 x 3) (червона зона)

Після оцінки ризиків відбувається прийняття рішення щодо форм реагування на загрози. Способи реагування: зменшення, прийняття, розділення або уникнення [1]. Способи обираються залежно від співвідношення витрат на усунення ризику та отримання вигоди.

Зменшення ризику – вживання певних заходів для зменшення або усунення ймовірності ризику.

Прийняття ризику – відсутність заходів реагування через ряд факторів, які роблять усунення ймовірності ризику не вигідним підприємству.

Розділення ризику – зменшення ймовірності ризику за рахунок збільшення кількості відповідальних осіб.

Уникнення ризику – зупинка діяльності, яка призводить до збільшення ймовірності ризику.

На прикладі АТ «ПриватБанк» розглянемо модель управління ризиками, які були найбільш актуальні декілька місяців тому і не втратили можливості загрози у майбутньому.

Через геополітичну ситуацію у країні громадяни України отримали можливість спекулювати на курсах валют за допомогою європейських банків і ПриватБанк став у центрі уваги, оскільки мав специфічні можливості у переказах за кордон. З розвитком схем кількість бажаючих отримувати гроші з неба тільки збільшувалась, і керівництво почало бачити ризик для повноцінного функціонування банку.

Цей вид ризику був внутрішній, оскільки користувачі не робили нічого незаконного і користувалися інструментами самого ПриватБанку, і це впливало на дієздатність самого банку. Оцінюючи ризик, можна побачити залежність від збільшення кількості бажаючих та транзакцій, збільшувалися рівень впливу і ймовірність ризику. З самого початку було прийнято рішення, що ризик буде прийнятий, оскільки кількість транзакцій та використаних лімітів були у допустимій нормі.

Проте згодом кількість транзакцій зростала, а кошти ПриватБанку зменшувалися, після чого керівництво банку перейшло до стратегії зменшення ризику і почало зменшувати ліміти до абсолютно допустимого мінімуму. Ця стратегія не спрацювала потрібним чином, і банк разом з іншими просив урегулювання на національному рівні, тобто перейшли до стратегії уникнення ризику, і у серпні вийшов за-

Секція 2. Інноваційна діяльність: макро- мезо- та мікровимір

кон про обмеження переказів національної валюти за кордон, що, врешті-решт, стало вирішенням ризику.

Отже, управління ризиками підприємства – це невід’ємна складова системи, яка прагне бути найефективнішою, і якщо не слідкувати за нею, то можна потрапити до величезних збитків, що недопустимо. Тому потрібно якісніше оцінювати ризику та мати компетентних спеціалістів для вирішення цих питань.

Література

1. Методичний посібник щодо аспектів управління ризиками. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Методичний_посібник_щодо_аспектів_управління_ризиками_.pdf
2. Натан Ротшильд – Цитати. URL: <https://citaty.info/man/natan-rotshild>

